

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/263/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.122/2023/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Kakuk Zoltán Dániel ügyvéd) eljáró indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján egyaránt alkotmányjogi panaszt nyújtottak be.
- [2] 1.1. Az indítványozók által kifogásolt (egyazon) ügy lényege a következő.
- [3] A Balassagyarmati Törvényszék 2022. november 14-én kihirdetett 24.B.119/2020/78. számú ítéletével az I. rendű vádlott indítványozót bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 197. § (2) bekezdés, s figyelemmel az (1) bekezdés a) pont és a (3) bekezdés b)-c) pontjára, (4) bekezdés a) pont]. Ezért őt 14 évi fegyház fokozatú szabadságvesztésre, valamint a közügyektől 10 évi eltiltásra ítélte.
- [4] A Balassagyarmati Törvényszék - ugyanezen - 2022. november 14-én kihirdetett 24.B.119/2020/78. számú ítéletével a II. rendű vádlott indítványozót bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntetében [Btk. 197. § (2) bekezdés, s figyelemmel az (1) bekezdés a) pont és a (3) bekezdés c) pontjára, (4) bekezdés a) pont]. Ezért őt 8 évi fegyház fokozatú szabadságvesztésre, valamint a közügyektől 8 évi eltiltásra ítélte.
- [5] A Törvényszék mindkét indítványozót végleges hatállyal eltiltotta bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől, amelynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban áll.

- [6] Az ítélet ellen az ügyész a vádlottak javára (a foglalkozástól eltiltás büntetés mellőzése érdekében), míg az indítványozók és védőik elsődlegesen felmentésért, másodlagosan a büntetés enyhítése céljából jelentettek be fellebbezést.
- [7] A védelmi fellebbezések kifogásolták a sértett bírósági szakban tanúként történő kihallgatásának mellőzését, az erre irányuló indítványok elutasítását.
- [8] A fellebbezések alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a 2023. november 23-án kihirdetett 2.Bf.122/2023/28. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet annyiban változtatta meg, hogy
- az I. rendű vádlott indítványozó cselekményét folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntettének [Btk.197.§ (2) bekezdés, s figyelemmel az (1) bekezdés a) pont I. fordulatra és a (3) bekezdés b) és c) pontjára, (4) bekezdés a) pont],
 - a II. rendű vádlott indítványozó cselekményét folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntettének [Btk.197.§ (2) bekezdés, s figyelemmel az (1) bekezdés a) pont I. fordulatra és a (3) bekezdés c) pontjára, (4) bekezdés a) pont]
- minősítette.
- [9] Az Ítéltábla a II. rendű vádlott indítványozó fegyházbüntetését 6 évre, a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát 6 évre enyhítette.
- [10] Az Ítéltábla egyebekben az elsőfokú ítéletet – mindkét vádlott tekintetében – helybenhagyta.
- [11] Az Ítéltábla indokai szerint a Törvényszék messzemenőig figyelemmel volt a külön döntés nélkül is különleges bánásmódot igénylő személynek minősülő sértett kíméletére, mely nemzetközi egyezményekben rögzítetten is követelmény. A másodfokú ítélet szerint helyesen járt el a Törvényszék, hogy a védői indítványokat ekörben elutasította.
- [12] 1.2. Az indítványozók ezt követően ugyanazon jogi képviselő igénybevételével, azonos kifogások mentén egyaránt alkotmányjogi panaszt nyújtottak be a Balassagyarmati Törvényszék 24.B.119/2020/78. számú és a Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.122/2023/28. számú ítélete ellen.
- [13] Indítványaikban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdéseinek sérelmére hivatkozva kérték a bírósági döntések megsemmisítését.
- [14] Az indítványok indokai a következők.
- [15] Álláspontjuk szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó fegyverek egyenlőségéhez való joguk sérült azáltal, hogy az ügyészség a támadott eljárásokban indokolatlanul méltányos helyzetbe jutott azzal, hogy – a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 26. §-ában biztosított felügyeleti jogkörben eljárva – részt vehetett a sértett tanúkihallgatásán.
- [16] Indokaik szerint a fegyverek egyenlőségét sérti, hogy a sértett tanú kihallgatására vonatkozó védői indítványokat a Törvényszék – a másodfokú ítélet szerint is megalapozottan – elutasította. Álláspontjuk szerint az indítványozókkal szemben

folytatott büntetőeljárásban nem volt lehetőségük arra sem az eljárás nyomozati, sem pedig bírósági szakaszában, hogy a sértett tanúhoz (az I. rendű vádlott lányához, illetve a II. rendű vádlott unokahúgához) kérdéseket intézhessenek, a tanú előadásának valóságtartalmát vagy a tanú szavahihetőségét tárgyilagos módon megkérdőjelezzék, vallomásának hitelességét kérdések útján ellenőrizzék. Mindennek ellenére az eljáró bíróságok ezen tanú nyilatkozatát tekintették az egyik legfontosabb bizonyítéknak, az ítéletet elsődlegesen a sértetti vallomásra alapították.

- [17] Az indítványozók szerint önmagában az, hogy érveiket/észrevételeiket akár írásban, akár szóban (észrevételek vagy perbeszéd útján) előadhatták a bíróság(ko)n, még nem közömbösíti azt a körülményt, hogy a sértett tanúkihallgatásának mellőzése nem sérthet alapjogot (holott ennek álláspontjuk szerint törvényi és egyébként gyakorlati akadálya sem volt).
- [18] Indokaik szerint az indítványozók tisztességes eljáráshoz való joga – azon belül is a Be. 39. § (1) bekezdés h) pontjában nevesített kérdezési jog – nem önmagában, hanem a kiskorú sértett kíméletére, mint alkotmányos értékvédelmére alapítottnak került korlátozásra, azonban a korlátozás nem állt arányban az elérni kívánt céllal. Amennyiben ugyanis a bűncselekmények sértettjeinek kímélete a vádlottaknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott, tisztességes eljáráshoz való alapjogának sérelmét eredményezi, úgy az eljárás nem alkalmas arra, hogy a jogalkotó által iránymutató jelleggel meghatározott célját betöltse.
- [19] Az indítványok szerint a fegyverek egyenlőségének sérelme kapcsán kifejtettek, egyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében biztosított védelemhez való joguk sérelmét is eredményezték. Indokaik szerint az alkotmányjogi panasszal támadott büntetőeljárásban a védők sem voltak abban a helyzetben, hogy egy-egy nyilatkozat valóságtartalmáról közvetlen módon kérdések, észrevételek útján meggyőződhesse.
- [20] Az indítványozók szerint – a Be. másodfokú eljárásra vonatkozó szabályai alapján – az Ítéltáblának akár arra is lett volna lehetősége, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezze (észelve a védekezéshez való jog sérelmét). Ennek ellenére – álláspontjuk szerint – az Ítéltábla a jogsértés ismeretében és annak orvoslásáról nem gondoskodva folytatta le a másodfokú eljárást.
- [21] Az indítványozók a kifejtettekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság gyakorlatára és az Emberi Jogok Európai Egyezményére is hivatkoztak.
- [22] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően tanácsban eljárva először azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [23] 2.1. Az indítványozók az Abtv. 27. §-ára hivatkozva terjesztettek elő alkotmányjogi panaszt.

- [24] Alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján hatvan napon belül lehet benyújtani, az indítványok határidőben érkeztek.
- [25] Az indítványozók jogi képviselő útján járnak el, aki a meghatalmazásokat csatolta. A rendelkezésre álló iratokból kitűnően, a gondnokság alatt álló II. rendű terhelt indítványozó érdekében gondnoka (édesanyja) írta alá a jogi képviselő meghatalmazását.
- [26] 2.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem feltételeinek megfelel.
- [27] Mindkét indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [28] 2.3. Az indítványozók az alapügyben a büntetőjogi felelősségükről döntést hozó első- és másodfokú ítéletet támadták, mely döntések az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz tárgyai lehetnek.
- [29] Az indítványozók az alkotmányjogi panasz előterjesztését megelőzően a jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették. Az egyedi ügyben érintettség megállapítható, mivel az indítványozók az alkotmányjogi panasszal támadott ügyekben vádlottak voltak.
- [30] 3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [31] Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdéseinek sérelmére hivatkoztak azzal összefüggésben, hogy a bíróságok indokolatlanul és alaptalanul utasították el a sértett kihallgatására vonatkozó védői indítványokat, amelynek következtében a sértetthez sem az indítványozók, sem védőik nem tudtak kérdéseket intézni.
- [32] 3.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a szerinti befogadhatósági feltétellel összefüggésben elsőként jelen ügyben is arra mutat rá, hogy a bírói döntésekkel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem hagyományos értelemben vett jogorvoslat. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja, de nem vizsgálhatja a bírói döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és érvek megalapozottságát, ahogyan azt sem, hogy a jogalkalmazó helyesen értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket {vö. 3471/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [21]; 3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18]}
- [33] Az indítványokban foglaltak kapcsán előrebocsátja az Alkotmánybíróság, hogy a Be. rendelkezései alapján és értelmében a sértett – külön döntés nélkül, törvény erejénél fogva és az indítványozók által sem vitatottan – különleges bánásmódot igénylő

személynek volt tekintendő. {vö. elsőfokú ítélet, Indokolás [98]; másodfokú ítélet, Indokolás [70]}

- [34] Ehhez képest az eljáró hatóság (nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság) köteles a különleges bánásmódot igénylő személy jogai gyakorlásának, kötelezettségei teljesítésének elősegítését és kíméletét az eljárás érdekeire figyelemmel biztosítani. {vö. 3227/2024. (VI. 25.) AB végzés, Indokolás [28]}
- [35] 3.2. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy jelen esetben a különleges bánásmódot igénylő sértett kihallgatására a nyomozás során sor került, a sértett nyomozás során tett tanúvallomását az elsőfokú bíróság a Be. 89. § (5) bekezdése szerint bizonyítási eszközként használta fel, amelyet a másodfokú bíróság is vizsgált. {vö. másodfokú ítélet, Indokolás [71]}
- [36] Ezzel összefüggésben utal arra az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozók azt vitatták, hogy bizonyítási indítványaik elutasítása miatt a sértetthez sem ők, sem védőik nem tudtak kérdéseket intézni.
- [37] Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz visszautasítása kapcsán már rámutatott, hogy „[a] bizonyítási indítványok elfogadása vagy elutasítása [...] önmagában nem alkotmányossági kérdés” {3183/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [38] Az Alkotmánybíróság ehhez kapcsolódó következetes álláspontja, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}, így az eljáró bíróság hatáskörébe tartozó törvényességi és nem alkotmányjogi kérdés az, hogy a védelem vagy a vád által tett bizonyítási indítványnak helyt ad-e, vagy azt valamely okból elutasítja. Az Alkotmánybíróság a bírói döntés alaptörvényellenességének vizsgálata során tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3311/2020. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [39] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók ügyében - az iratokból kitűnően - az elsőfokú bíróság vizsgálta a sértett tárgyaláson való kihallgatására vonatkozó bizonyítási indítványokat és indokolta azok elutasítását.
- [40] Az elsőfokú bíróság szerint – tekintettel a szakpszichológus nyilatkozatára, a pszichiátriai osztályon rögzített ambuláns lap tartalmára, a sértett utógondozását utoljára végző pszichológus vallomására, továbbá a sértett védett-házban történő mentális ellátását végző mentálhigiénés szakember tanúvallomására – a sértett mentális állapota nem tette lehetővé, hogy a sértettet 18. életév betöltését követően tanúként kihallgassa, ezért elutasította a sértett tárgyaláson történő kihallgatására irányuló indítványt. {vö. elsőfokú ítélet, Indokolás [98]}
- [41] Ehhez hasonlóan megállapította az Alkotmánybíróság, hogy a másodfokú bíróság – a fellebbezésekben foglaltakra válaszolva – szintén indokát adta, hogy álláspontja szerint az elsőfokú bíróság miért utasította el megalapozottan a sértett kihallgatására vonatkozó bizonyítási indítványokat.

- [42] Az Ítéltábla szerint helyesen járt el a Törvényszék, hogy a sértett kihallgatását mellőzve, a védői indítványokat ekörben elutasította. Az Ítéltábla ítélete szerint a különleges bánásmód körébe tartozó egyes intézmények alkalmazásának általános szabályában foglaltaknak [Be. 81. § (4) bekezdés] megfelelően a vádlottak védekezéshez való joga nem sérült. Az Ítéltábla megállapította, hogy mind a nyomozóhatóság, mind a Törvényszék a különleges bánásmód körébe tartozó intézkedéseket maradéktalanul teljesítette, a Be. 87. § (1) bekezdés szerint a 18. életévét be nem töltött személy igénybevételével zajlott eljárási cselekményről kép- és hangfelvétel készült. Az Ítéltábla szerint nem állták meg a helyüket a sértett bírósági szakban tanúként történő kihallgatásának mellőzésével kapcsolatos védői hivatkozások (az abban hivatkozottakból éppen ellentétes következtetés volt levonható). Az Ítéltábla szerint a sértettet egy újabb kihallgatás oly módon traumatizálná, amely helyrehozhatatlan eseményekhez és állapotromláshoz vezethetne figyelemmel a szuicid cselekményekre és önsértésekre is. {vö. másodfokú ítélet, Indokolás [70]-[77]}
- [43] Következésképpen az indítványozóknak az a kifogása, miszerint a tisztességes eljáráshoz való jogot és a védelemhez való jogot sérti, hogy a bíróságok nem adtak helyt a védelem bizonyítási indítványának jelen esetben sem vet fel olyan bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, amely alapján az alkotmányjogi panasz a befogadhatósági feltételeknek megfelelően. Az iratokból kitűnően kétségtelen, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítási indítvány elutasításának indokairól a döntéseikben számot adtak.
- [44] Az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül ugyanis nem értékelhető alkotmányos kérdésként önmagában az, hogy az indítványozók az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magukra nézve sérelmesnek tartják. {vö. 3153/2024. (V. 3.) AB végzés, Indokolás [29]}
- [45] 3.3. Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozók a Be. különleges bánásmódot igénylő személyekre vonatkozó rendelkezéseivel, valamint az ügyészség felügyeleti jogköre kapcsán hivatkozott Be. 26. §-ával szemben – az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti – alkotmányjogi panaszt nem terjesztett elő.
- [46] 3.4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványok egyik elemükben sem állítottak bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetettek fel, következésképpen nem teljesítették az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [47] 4. Ekként az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel az I. rendű

vádlott indítványozó és a II. rendű vádlott indítványozó alkotmányjogi panaszát egyaránt visszautasította.

Budapest, 2025. május 27.

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró